

Vấn đề 4 . MẶT CẦU TRONG KHÔNG GIAN

Phương pháp:

1) Lập phương trình mặt cầu:

• Để lập phương trình mặt cầu ta cần tìm tâm $I(a; b; c)$ và bán kính R . Khi đó phương trình mặt cầu có dạng:

$$(x - a)^2 + (y - b)^2 + (z - c)^2 = R^2 \quad (1).$$

• Ngoài ra để lập phương trình mặt cầu ta có thể tìm các hệ số a, b, c, d trong phương trình: $x^2 + y^2 + z^2 - 2ax - 2by - 2cz + d = 0$ (2).

Với tâm $I(a; b; c)$, bán kính $R^2 = a^2 + b^2 + c^2 - d > 0$.

• Một mặt cầu được hoàn toàn xác định khi biết tâm và bán kính hoặc biết đường kính.

2) Vị trí tương đối giữa mặt cầu và mặt phẳng:

Cho mặt cầu tâm I , bán kính R và mặt phẳng (α) , $h = d(I, (\alpha))$, H là hình chiếu của I lên mặt phẳng (α) .

- $h > R$ thì (α) và mặt cầu (I) không giao nhau
- $h = R$ thì (α) và mặt cầu (I) tiếp xúc nhau tại H
- $h < R$ thì (α) và mặt cầu (I) cắt nhau theo giao tuyến là đường tròn tâm

H , bán kính $r = \sqrt{R^2 - h^2}$.

3) Vị trí tương đối giữa mặt cầu và đường thẳng:

Cho mặt cầu tâm I , bán kính R và đường thẳng Δ , $h = d(I, \Delta)$, H là hình chiếu của I lên mặt phẳng Δ .

- $h > R$ thì Δ và mặt cầu (I) không giao nhau
- $h = R$ thì Δ và mặt cầu (I) tiếp xúc nhau tại H . Hay Δ là tiếp tuyến của mặt cầu (I) .
- $h < R$ thì Δ và mặt cầu (I) cắt nhau tại hai điểm phân biệt A, B và H

là trung điểm của dây cung AB , do đó: $R^2 = \frac{AB^2}{4} + h^2$.